Nr. 41. Kraków, Środa 3 października 1923. Rok I.

KURJER WIECZORNY

poświęcony sprawom ekonomicznym, giełdowym i politycznym
wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcja: ulica Reformacka Nr. 7 Telefon Nr. 2014

Prenumerata miesięczna bez odnoszenia 85 tys. Mkp, z odnoszeniem lub przesyłką pocztową 100 tys. Mkp. Cena numeru 5000 Mkp.

Ceny ogłoszeń za 1 wiersz milimetrowy: Zwykłe 2.000 Mkp. Nadesłane 4.000 Mkp. Po kronice 5.000 Mkp. Na pierwszej stronie 6.000 Mkp. Ogłoszenia zamiejscowe 25% drożej.

Administracja: ulica Dunajewskiego Nr. 5 Telefon Nr. 1310

Chaos w Berlinie trwa

Wiedeń, 3 października. „Arbeiter Zeitung“ donosi z Berlina: Niemiecka partja ludowa, która początkowo wystąpiła z żądaniem przekształcenia gabinetu przez dopuszczenie do udziału w rządzie niemieckich narodowców, zaniechała tego żądania, wobec czego nastąpiło złagodzenie sytuacji. Natomiast stronnictwo to żąda dalej rekonstrukcji gabinetu wogóle. Minister gospodarki Baumer, członek niemieckiej partji ludowej, podał się do dymisji. Na skutek naprężenia w położeniu politycznem odwołano wczorajsze posiedzenie Reichstagu. Na wypadek gdyby nie przyszło do kompromisu liczą się z powołaniem gabinetu mieszczańskiej wspólnoty pracy.

Stresemann oświadczył wczoraj wobec przywódców stronnictw, że sytuacja zagraniczna przedstawia się ponuro. W sprawie stosunku Rzeszy do Bawarji powiedział Stresemann, że nie jest zwolennikiem postępowania ultimatywnego, jednakże będzie się starał przeszkodzić jednostronnemu stosowaniu stanu wyjątkowego w Bawarji i wdroży w tej mierze rokowania.

Dalej zażądał Stresemann ustawy upoważniającej, którąby dała rządowi możność zawieszania ustaw w sprawach gospodarczych, finansowych i społecznych i zastępowania ich rozporządzeniami. Upoważnienie to miałoby obowiązywać do dnia 31 marca 1924. Stresemann podkreślił konieczność podniesienia wydajności pracy a to przez przedłużenie dnia pracy. Socjalni-demokraci oświadczyli, że zgadzają się na ustawę upełnomocniającą o ile dotyczyć ona będzie spraw finansowych natomiast sprzeciwiają się rozszerzeniu pełnomocnictw na kwestje społeczne.

Przedstawiciel niemieckiej partji ludowej żądał dopuszczenia niemieckich narodowców do udziału w rządzie. W imieniu socjalnych demokratów oświadczył Mueller, że w takim wypadku socjalni-demokraci wystąpiliby z rządu.

Streseman dyktatorem Niemiec

Rozwiązanie parlamentu niemieckiego

Berlin, 3 października. Wobec chaotycznej sytuacji jaka wyłoniła się ostatnio w łonie większości rządowej, zażądał kanclerz Stresemann od stronnictw udzielenia mu dyktarorskich pełnomocnictw, oraz personalnej zmiany gabinetu. Pełnomocnictwa dyktatorskie Stresemanna poszłyby w kierunku polityki finansowej i gospodarczej. Niemiecka partja ludowa zgodziła się, choć w pewnych zmianach, na propozycję Stresemanna, żądając jednakowoż ustąapienia z gabinetu ministrów Raumera i Luthera. Niemiecka partja socjalistyczna natomiast, choć postanowiła dać kanclerzowi Stresemannowi pełnomocnictwa w kierunku finansów i odżywiania, jednak nie godzi się na pełnomocnictwa w sprawach socjalnych i gospodarczych, oraz domaga się pozostania ministra skarbu Hilferdinga i zniesienia stanu wyjątkowego w Bawarji. Wobec tych uchwał na które nie zgodzi się partja ludowa, współpraca socjalistów staje się niemożliwa.

Kanclerz Stresemann jest wobec tego zdecydowany wziąć dyktaturę w swe ręce wbrew opinji stronnictw. W tym celu przedstawi kanclerz prezydentowi dymisję obecnego gabinetu, poczem otrzyma od prezydenta misję utworzenia nowego gabinetu, który byłby gabinetem dyktatorskim. Parlament niemiecki zostanie rozwiązany. Do koalicji dyktatorskiej weszliby w miejsce socjalistów partja narodowo-niemiecka. Dyrektorjum oprze się na Reichswehrze i będzie w sposób dyktatorski prowadzić sprawy.

Najbliższe godziny mają przynieść rozwiązanie sprawy, której klucz spoczywa obecnie w ręku prezydenta Rzeszy. któremu Stresemann przedstawi dymisję gabinetu.

Berlin, 3 października. Decyzję swą w sprawie dyktatury powziął Stresemann na skutek wypadków w Bawarji, oraz biorąc przykład z Kahra, który po dymisji premjera bawarskiego Knillinga, chwycił rządy w swe ręce. Jedność państwa mogła być utrzymana bowiem albo przez dyktaturę Bawarji nad Berlinem i Rzeszą, albo przez dyktaturę Berlina. Stresemann zadecydował się na to drugie.

Dyktator Kahr działa dalej na własną rękę

Monachium, 3 października. Generalny komisarz Kahr wydał rozporządzenie „strajkowe“, w którem zabrania wszelkich strajków i sabotaży. Jako karę ustanawia ustawa więzienie i kary pieniężne w nieokreślonej wysokości. Jeśli przez zaburzenia strajkowe spowodowana została śmierć, wprowadzona zostanie kara śmierci. Tak również karane będą wypadki gwałtu i napadu wobec pracowników, którzy zechcą pracować, oraz wszelkie gwałty, noszące cechy polityczne. Zarządzenie to zwrócone jest przeciwko socjalistom, czego generalny komisarz i dyktator Kahr wcale nie ukrywa, nie zważając dalej na zarządzenia i politykę Berlina.

Dokąd pójdziemy?

Na horyzoncie gospodarczym ukazują się groźne znaki: widmo stosunków niemieckich pojawia się coraz częściej przed oczyma trzeźwo myślących ludzi. A przecież zachodzi głęboka i zasadnicza różnica między nami a Rzeszą. Jesteśmy wprawdzie młodym tworem państwowym choć w trudnych warunkach życia, nie mamy jednak za sobą przegranej wojny, ani olbrzymich ciężarów reparacyjnych, nie zabierano nam cennych obszarów państwowych, ani kolonji, ani okrętów! Przeciwnie, znaleźliśmy potężnych sojuszników, pomoc z wielu stron, życzliwe oczekiwanie z innych. Położenie nasze było bez porównania korzystniejsze, tak, że winę niepowodzeń naszych bezwarunkowo sami sobie przypisać musimy.

Bo też sprawy gospodarcze mają to do siebie, że rządzą się zawsze własnemi prawami i gwałtu nie znoszą. Ustawienie całej maszyny państwowej na tory polityczne, zemścić się musi nieubłaganie na terenie ekonomicznym i finansowym. Nie pomogą tu najsilniejsze słowa najwymowniejszych ministrów, nie pomogą represje, ani groźby, rozwój iść musi drogami własnej logiki gospodarczej.

Idzie on też w kierunku własnym, **niestety katastrofalnym dla państwa i obywateli.** Jeszcze jedna podobnie optymistyczna zapowiedź pożyczki zagranicznej, a wnet będzie zapóźno na ratunek.

Należy sobie bowiem jasno powiedzieć: albo górą partyjność, choćby z widokami ruiny, albo powrót do fachowości i wydzielenie spraw gospodarczych i finansowych z makbetowskiego kotła polityki.

—o—

Narady skarbowe w Warszawie

Warszawa, 3 października. Pisma donoszą: Prezes rady ministrów p. Witos przyjął wczoraj p. ministra skarbu Kucharskiego, który złożył mu sprawozdanie z biegu prac w ministerstwie skarbu.

Marka polska w Zurychu: 0·0012

Dolar	W Warszawie ofic.:	410.000
	W Krakowie na gieł.:	625.000
	We Lwowie prywat.:	600.000

GIEŁDY ZAGRANICZNE

Dzisiejsza giełda w Zurychu

Zurych, 3 października. Otwarcie giełdy g. 10: Berlin 0.00000.14, Holandja 220½, N. York 560¾, Londyn 25.49, Paryż 33.55, Medjolan 25.15, Praga 16.75, Budapeszt 0.03, Bukareszt 2.62, Belgrad 6.52½, Sofja 5.40, Warszawa 0.0012, Wiedeń 0.0078¾, Austr. kor. stempl. 0.0079.

Zurych, 3 października. Zamknięcie giełdy: Berlin 0,0000.14, Holandja 220½, Nowy Jork 560½, Londyn 25.48, Paryż 33.27, Medjolan 25.15, Bruksela —, Praga 16.75, Budapeszt 0.03, Bukareszt 2.62. Belgrad 6.52½, Sofja 5.40, Warszawa 0.0012, Wiedeń 0.0078¾ Austr. korona stemplowana 0.0079.

Dzisiejsza giełda wiedeńska

Wiedeń, 3 października (tel. wł.) **Waluty:** Marka polska 0.10½—0.12½, marka niem. 0.0011½, korony czeskie 2095 franki szwajc. 12530, francuskie 4145, funty ang. 320.300 dolary 70.560.

Dewizy: Warszawa 0.11¼-0·12¼. Berlin 0·0012, Praga 2113, Zurych 12645, Paryż 4192, Nowy Jork 70.935.

Dzisiejsza giełda berlińska

Berlin. 3 padziernika. **N. Jork 438.900, Londyn 1,996.000.000 Paryż 26,134.500, Praga 13,117.125, Zurych 78,403.500, Amsterdam 172,567.500.**

Dalsza haussa.

Nowy Jork, 2 października. Giełda pieniężna. Kurs dzienny 5 i pół prc. Przekaz na Londyn 454.37, przekaz ia Londyn na 60 dni 450.11. przekaz na Paryż 598, przekaz na Amsterdam 39.25, przekaz na Kopenhagę 17.70.

N. Jork, 2 października. Przekaz na Pragę 299, przekaz na Berlin w płaceniu 0.000000.32, w żądaniu 0.000000.32.

Praga, 2 października. Dewizy. Amsterdam 13.56, Berlin 00000 12, Chrystiania 545, Kopenhaga 613, Sztokholm 912, Zurych 614, Nowy Jork 34.40, Wiedeń 482 i jedna czwarta, marki niemieckie 00000 16, marki polskie 0.60.

Amsterdam, 2 października. Dewizy. Londyn 11.65 i trzy czwarte, Berlin —, Paryż 15.20, Szwajcarja 45.37 i pół, Wiedeń 0.0035 i trzy czwarte, Kopenhaga 45.20, Sztokholm 67.45, Chrystiania 40.80. Nowy Jork 254 i trzy ósme, Bruksela 12.92 i pół, Madryt 34.12 i pół, Włochy 11.42 i pół, Praga 759—763, Helsingfors 677 i pół do 687 i pół.

Paryż, 2 października. Weksle. Niemcy 000000 5, Ameryka 16.77, Belgja 85.00, Anglja 76.15 i pół, Holandja 659 i trzy czwarte, Włochy 73.60, Szwajcarja 299, Hiszpanja —, Bukareszt 765, Praga 50.30, Wiedeń 23.50.

Londyn, 2 październia. Weksle. Paryż 75.95, Belgja 90.05, Szwajcarja 25.46 i pół., Holandja 11.56, Nowy Jork 454.18, Hiszpanja 33.80, Włochy 101, Wiedeń 322.500, Bukareszt 987.50.

Giełdy towarowe

Giełda produktów. Nafta w beczkach 15.40, nafta w tankach 5.50, nafta stand white 12.50, nafta credit balance 275, terpentynt 100, terpentyna savannah 93 i pół.

Giełda produktów spożywczych. Kawa loko 10 i trzy czwarte na październik, 8.46 na grudzień, 7.97 na styczeń 777, na marzec 753, na maj, 756, olej bawełniany na grudzień 10.15, cukier centryfugowy 7.72.

Londyn, 2 października. Giełda metalowa: miedź za gotówkę 61 i pięć ósmych, miedź za 3 miesiące 62 i jedna czwarta, miedź elektrolitowa 66—66 i pół, miedź best select 65—66 i pół, miedź strong heots 94, cyna za gotówkę 202 i jedna ósma, cyna za 3 miesiące 201 i trzy ósme, ołów przy okazaniu 26 i jedna czwarta, ołów późniejszy 25 i trzy czwarte, cynk przy okazaniu 33, cynk późniejszy 32 i trzy ósme, aluminium 115, aluminium zagraniczno 120, antymon 34 i pół do 35, blacha biała 23/1 i pół, rtęć 9—9 i pół, nikiel 135 nikiel na dostawę 135, wolfram 12 i pół, platyna 500, srebro 32 i jedna czwarta, srebro na dostawę 31 i trzy ósme, złoto 90/9.

Walka z mniejszościami narodowemi Litwie

Gdańsk, 3 października. „Baltische Presse" donosi z Kowna: Zarządy szkolne mniejszości narodowych na Litwie otrzymały rozporządzenie litewskiego ministerstwa oświaty, polecające zaprowadzenie nauki geografji i historji wyłącznie w języku litewskim. Zarządzenie to wywołało wśród mniejszości narodowych wielkie wzburzenie, zwłaszcza, że rozporządzenie to stoi w sprzeczności z deklaracją delegacji litewskiej, złożoną w Lidze narodów.

TURCY ZAJMUJĄ KONSTANTYNOPOL.

Konstantynopol, 3 października. Sojusznicy oraz władze tureckie podpisały protokół o zwrocie budynków rządowych i zapasów amunicji Turcji. Wojska tureckie wkroczą do Konstantynopola d. 6-go października.

Co było dzisiaj na giełdzie krakowskiej?

Kraków, 3 października

AKCJE	Transakcje w tysiącach marek	
	dziś	2/X.
P. T. H. I—V em. . . .	134-145	120—132
„Impex"	3—3,100	2,8—3
„Pharma" (B. Jawornicki)	160-165	155
Bracia Rolniccy I em. . .	38—40	
„Polski Glob"	15—18	9,8—10,5
C. Hartwig. Poznań . . .		
Żegluga Polska	27—30	26—27,5
Zieleniewski I—IV em. . .	**2975—3350**	**2700—2850**
Warsz. Parowozy I—III em.	145—175	130—140
H. Cegielski, Poznań I—IX	**190-215**	**175-180**
„Potęga" Tow. huty żel. .		
„Lemiesz"		
„Trzebinia" I—VI em. . .	240-250	220—235
„Pocisk"		165—170
Automotor	100	80—85
Portland-Cem. Szczakowa		
Górka	**4000—4500**	**3100—3500**
Siersza	**2000—2400**	**1650—1725**
Tepege I—IV em.	**950—1200**	**840—890**
Polska Nafta	147—155	130-150
Oikos	900	800—850
„Pokucie" Naft. S. A. I em.	350	300-320

AKCJE	Transakcje w tysiącach marek	
	dziś	2/X.
Pezet		
Strug	240-270	250
Synuykat Kosz., Kraków .	280	
Tłuszcze Trzebinia		**950-1000**
„Krakus" I—VI em. . . .	260—320	230—245
Porcelana Cmielów . . .	400—425	360-380
Fabr. cukru w Chodorowie .	**1350—1475**	**1175-1325**
Elektr. Siersza I—IV em.	90—110	84—88
Zakłady przem. „Ryngraf"		
S. W. Niemojowski . . .		185—190
Fabr. kapel. w Myślenicach		80
Bank Przemysłowy I-VIII	145—150	130—135
Bank Hipoteczny		
Bank Małopolski	132	132—135
Ziemski Bank Kredyt. . .	55—57	50-52
Powszechny Bank Kredyt.	37—40	33—35
Akc. Bank Związkowy I-IX		40
Bank Komercjalny I—IV	40	
Bank Kred. w Warszawie		
Bank Związ. Spółek Zarob.	420	

Kraków, 3 października. Dalsza zwyżka walut powoduje nieustanną haussę na rynku effektów. W szalonym tempie ruszają się wszystkie papiery, idąc za paryteem dolarowym. Silnie zwyżkowe są nadto akcje stojące przed emisją jak Tepege i P. T. H. W górę idą „wieloryby" krakowskie, zwłaszcza Górka (+ 1000), Siersza (+ 700), Zieleniewski (+ 550). Z papierów handlowych silnie zwyżkuje P. T. H. W akcjach bankowych poszukiwano Banku przemysłowego.

Na pogiełdzie dalsza haussa. Robiono transakcje: **Gazy 9600—9700, Chybi 2750—2800, Jaworzno 8100—8200, na medjo 8800—9250, Lokomotywy 190—210, Silesia płacono 800, żądano 1000, Azot 105, Nitrat 75.**

Waluty zwyżkowały w szalonem tempie. Oficjalnych notowań nie było. Transakcje następujące: **Waluty: Dolary 625.000—628.000, korony czeskie 18.900. — Czeki: Nowy Jork 620.000—625.000, Londyn 2,840.000, Paryż 33.500—38.000, Zurych 112.750—113.000, Wiedeń 8.90, Praga 18.700—19.000.**

Haussa była tak wielką, iż początkowo nie chciano robić transakcji, skutkiem zapotrzebowania jednak musiano je odbywać.

Dzisiejsza giełda lwowska

Lwów, 3 padziernika. W prywatnych obrotach notowano: **Waluty: N. Jork 570.000—600.000, Paryż 32.000—35.000 i pół, Zurych 110.000—120 tys., Londyn 2,575.000—2,740.000. Wiedeń 8.10—8.50—8.20.**

Warszawska giełda pieniężna

Warszawa, 3 października. Waluty: Dolary 410.000.

Czeki: Belgja 28.850, Berlin 0001.25, Holandja 161.500, Londyn 1,864.000 — 1.863.000, N. Jork 410 000, Paryż 24.400, Praga 12.280, Szwajcarja 73.000, Wiedeń 5.78, Włochy 18.800.

Mimo pokojowych oświadczeń, sposobią się sowiety do rewolucji światowej

Warszawa. Moskiewska „Prawda" zamieszcza mowę Radka, którą tenże wygłosił po powrocie z Berlina, na zebraniu sowieckich komisarzy ludowych. Radek oświadczył między innemi:

„Po jednorocznej przerwie w walkach rewolucyjnych w Europie przechodzi obecnie nowa epoka wstrząśnień rewolucyjnych. Położenie Niemiec przypomina mi wulkan. Wulkan ten wcześniej wybuchnie, niż się tego spodziewają i wówczas wybuchnie w Niemczech druga rewolucja, która będzie wstępem do ogólnej rewolucji światowej. Jesteśmy Niemcom wdzięczni za to, że swego czasu przeszkodzili aliantom w marszu na Rosję, gdyż robotnicy niemieccy odmówili przewiezienia wojsk alianckich. Musimy zatem teraz przyjść z pomocą niemieckim robotnikom w ich walce z faszyzmem. **Stoimy przeto przygotowani do walki** i w odpowiedniej chwili ruszymy z pomocą.

W najbliższym czasie zwrócimy się z apelem do mas pracowniczych całego świata, zmobilizujemy wszystkie siły, aby nie dopuścić do ingerencji ententy w wewnętrzne stosunki Niemiec. Rosyjska czerwona armja i robotnicy dopomogą niemieckim robotnikom w walce przeciw reakcji. Zakończył swe przemówienie Radek następującem oświadczeniem: Ostrzegamy aliantów, aby nie mieszali się w sprawy rewolucji Niemiec. Rosja w mającej wybuchnąć walce stanie po stronie rewolucyjnych Niemiec i pomoże niemieckiemu proletarjatowi stworzyć państwo o systemie komunistycznym.

Poseł włoski u premiera Witosa

Warszawa, 3 października. P. prezes rady ministrów Witos przyjął wczoraj posła włoskiego w Warszawie p. Tomassiniego z którym odbył dłuższą rozmowę dotyczącą bieżących zagadnień polityki międzynarodowej.

Pomoc dla współdzielni aprowizacyjnych

Warszawa, 3 października. Pisma donoszą: Wczoraj odbyła się u nadzwyczajnego komisarza do zwalczania drożyzny konferencja w sprawie gwarancji bankowych dla ułatwienia współdzielniom i związkom aprowizacyjnym otrzymywania węgla opałowego. W wyniku konferencji przedstawiciel PKKP. wyraził swoją zgodę na przyjście z pomocą gwarancyjną zespołom współdzielczym urzędników państwowych i komunalnych przy zakupnie węgla. Polski Bank Krajowy, Bank Komunalny i PKO. wyraziły zgodę na zapewnienie gwarancji dla innych związków aprowizacyjnych komunalnych.

PODRÓŻE PREMJERA WITOSA.

Warszawa, 3 października. Prezydent Rzeczypospolitej wyjeżdża dnia **10 bm.** do województwa białostockiego i Wilna. Z Warszawy wyjedzie p. prezydent samochodem i zatrzyma się w Ostrowiu, Zambrowie i Łomży. Dnia 11-go uda się p. prezydent z Łomży drogą przez Grabów, Szczucin, Grajewo, Rajgrod, Augustów i Suwałki. Dnia 12 wyjeżdża prezydent na Sejm a następnie przez Augustów do Grodna a stamtąd do Wilna.

UKŁAD POLSKO-GDAŃSKI PRZED SEJMEM GDAŃSKIM.

Gdańsk, 3 października. Na ostatniem posiedzeniu komisji głównej sejmu gdańskiego omawiano sprawę układu walutowego zawartego w Genewie miedzy Polską a Gdańskiem. W toku dyskusji nie tylko socjaliści, ale również przedstawiciele partji mieszczańskich poczynili liczne zastrzeżenia odnośnie do układu. Na tem samem posiedzeniu senat gdański żądał upoważnienia do wydania dalszych 30 biljonów notgeldu. W czasie dyskusji stwierdzono, że w dniu 29 września znajdowało się w obiegu 20 biljonów notgeldu gdańskiego.

KRONIKA

Nowa podwyżka cen tramwaju

Wczoraj odbyło się posiedzenie miejskiej komisji tramwajowej pod przewodnictwem wicepr. Sarego. Na posiedzeniu rozpatrywano wnioski Rady nadzorczej co do podwyżki cen biletów tramwajowych. Wobec gwałtownie postępującej dewaluacji marki, uchwalono przedłożyć Radzie miejskiej do zatwierdzenia następującą taryfę: **bilet zwykły 7000 mp.**, dla robotników, urzędników i wojskowych 5000 mp., dla dzieci i młodzieży szkolnej 2000 mp. Podwójna taryfa nocna będzie zniesiona. Sprawa zatwierdzenia nowej taryfy rozpatrywana będzie na posiedzeniu Rady miejskiej we czwartek.

Podwyżka cen tytoniu

Rozporządzeniem ministra skarbu z 29 września podwyższono **z ważnością od 4 bm.** ceny wyrobów tytoniowych monopolowych na:

cygara: Hawanna 18.000, Belweder 15.000, Wawel 12.500, Brytanika 11.500, Trabuko 10.000, Kuba 8200, Portoriko 6000, mieszane 5500, Cigarillos 4500 mk.,

papierosy: sfinks 2800, dames 2600, egipskie 2200, klub 1600, prezydent 1500, damskie 1500, sport 1300, Wisła 1100 mk.,

tytoń: Kir 2,700.000 za 1 kg, Ksanti 2 i pół miljona, najprzedniejszy sułtański 2,200.000, najprzedniejszy turecki 1,600.000, przedni turecki 1,400.000, średni turecki 1,120.000, kresowy 800 tysięcy mk.

MOŻLIWOŚĆ STRAJKU KOLEJOWEGO. Pisma warszawskie donoszą: Jak się dowiadujemy, do Stow. urzędników państwowych nadeszła wiadomość, że maszyniści kolej. mają już 3 października przystąpić do strajku. W związku z żądaniami urzędników C. K. P. P. wystosował do Rady ministrów pismo, w którem sformułował żądania urzędników. Ogólnie urzędnicy wyrażają przekonanie, że premjer p. Witos, z uwagi na sytuację, zmieni swe pierwotne stanowisko.

ROZPOCZĘCIE ROKU W UNIWERSYTECIE WARSZAWSKIM. W dniu wczorajszym rozpoczęto nowy rok akademicki uroczystem nabożeństwem, odprawionem w kościele pp. Wizytek, na którem obecni byli pp.: rektor, dziekani wydziałów oraz profesorowie w strojach uroczystych, w togach i z berłami. Po nabożeństwie ks. Szlagowski wygłosił kazanie, w którem wskazywał drogi, jakiemi kroczyć powinna nauka polska.

REWINDYKACJA MIENIA POLSKIEGO. W ostatnich dniach min. spraw zagranicznych otrzymało dalsze uchwały instytucyj naukowych, przyłączających się do akcji rządu w sprawie rewindykacji mienia Kasy im. Mianowskiego. Są to następujące instytucje: Towarzystwo Naukowe Warszawskie, Chemiczny Instytut Badawczy, Polskie Towarzystwo Przyrodników im Kopernika, Towarzystwo filozofów nowożytnych, Tow. Historyczne, Pol. Tow. Prawnicze, senat Politechniki Lwowskiej, Pol. Tow. Filozoficzne, Tow. literackie im. Mickiewicza, Tow. Ludoznawcze, Lwowska Akademja medycyny weterynaryjnej, Tow. matematyczne i Pol. Tow. politechniczne.

ARESZTOWANIA. Ignacy Tymec, lat 24, został przytrzymanym, jako podejrzany o kradzież z zamkniętego mieszkania garderoby wartości kilkudziesięciu miljonów mkp. na szkodę Zofji Gertlerowej, zamieszkałej przy ul. św. Marka l. 21.

Rozalja Bałuszkówna, lat 28, służąca, została przytrzymana, jako podejrzana o systematyczną kradzież garderoby, wartości łącznej 12 miljonów mkp. na szkodę swego chlebodawcy, Stanisława Turowicza, zamieszkałego przy ul. Długiej l. 61.

Wczoraj wieczorem została przeprowadzoną przez IV Komisarjat obława policyjna, podczas której przytrzymano kilkanaście podejrzanych osób.

KRADZIEŻE. Na szkodę Stanisława Kudlewicza, zam. przy ul. Pędzichów l. 13 skradziono z zamkniętego strychu bieliznę wartości 6 miljonów mk.

Posterunek P. P. w Jasienicach, pow. Brzozów, doniósł, że dnia 3 października br. około godz. 15-tej przejechało auto nieznanego numeru drogę z Dukli w kierunku Przemyśla, z którego to auta zgubiono koło rezerwowe prawie całkiem nowe. Koło to odebrano od znalazcy i złożono w Pow. Kom. P. P. w Brzozowie.

SZKOŁA KIEROWNIKÓW TEATRALNYCH. — Związek teatrów ludowych w Warszawie otworzył z dniem 1 bm. pierwszy kurs dla kierowników teatrów ludowych. Kurs ten trwać będzie trzy miesiące i ma w programie przygotowanie i wystawienie „Godów“ F. Gwiżdża. Ćwiczenia praktyczne w zakresie potrzeb teatru ludowego obejmują pp.: Aleksander Zelwerowicz i Jan Kochanowicz (wykłady ogólne oraz nadzór nad całokształtem pracy szkolnej), Józef Poremba, Jaracz (dykcja i technika aktora), Wierciński (technika aktora, reżyserja), Witold Małkowski (technika sceny), Stanisław Baziński (kierownictwo szkoły, analiza), oraz zaproszeni prelegenci.

Nauka bezpłatna.

Zgłaszać się należy do lokalu związku teatrów ludowych (Tamka nr 1) w godzinach od 9 rano do 3 popoł.

Z TEATRU BAGATELA. Dziś i dni następnych „Obłęd“ z pp. Grabowską, Stępowską, Hellen, Frenklem i Meliną. W próbach pod kierunkiem reżysera p. Noskowskiego komedja Przybylskiego „Wicek i Wacek“.

IGNACY FRIEDMAN, nasz sławny pianista wystąpi po raz ostatni w Krakowie we **czwartek 4 bm.** i wykona program, poświęcony wyłącznie Chopinowi, którego jest niezrównanym wykonawcą.

KWARTET SZWAJCARSKI, który za granicą cieszy się zasłużoną sławą i porównywany jest z kwartetem brukselskim i Rosego, da się słyszeć u nas po raz pierwszy **w niedzielę 7 bm.**

ZE ŚWIATA

PORWANIE DZIECKA NA ULICACH BERLINA. Na jednej z głównych ulic Berlina rozegrał się w tych dniach dramat. W bliskości chodnika zatrzymał się duży automobil, z którego wysiadł jakiś pan i zaczął się przechadzać tam i z powrotem, jakby na kogoś oczekując. Szofer z twarzą szczelnie owiniętą, został na koźle, gotowy do odjazdu. Wkrótce nadeszła młoda kobieta z małem 3-letniem dzieckiem w różowym płaszczyku. Zobaczywszy dziecko, mężczyzna błyskawicznie porwał je na ręce i wsiadł do auta. Młoda kobieta — matka dziecka — wskoczyła na stopień automobilu i rozpoczęła się rozpaczliwa walka o dziecko, w której mężczyzna silniejszy, zwyciężył.

Zebrał się tłum przechodniów, matka wołała o pomoc, ale nikt nie pospieszył i szofer w szalonem tempie pomknął. Za samochodem biegła zrozpaczona matka, która w końcu udała się na policję i złożyła zeznanie. Podała do protokułu, że jest rozwiedziona ze swoim mężem, który porwał dziecko, gdyż sąd przyznał jej prawo opieki nad niem. Publiczność która się tak biernie zachowała w czasie tego zajścia, tłomaczyła się tem, że wszyscy myśleli, że to jest zdjęcie dla kina, i nikt nie przypuszczał, że to gorzka rzeczywistość.

Wiadomości gospodarcze

ZNIŻKI CELNE NA TOWARY FRANCUSKIE. Wobec nadmiernie wysokich cen produktów niemieckich, które, mimo zwolnienia wywozu z Rzeszy w nieznacznej tylko ilości wejść mogą na rynek polski, zwraca się zainteresowanie naszych importerów ku towarom francuskim, korzystającym ze znacznych ulg celnych.

Dla informacji czytelników podajemy dla kilkunastu ważniejszych grup towarowych procentowe zniżki cła, przyznane u nas towarom francuskim: skóry wyprawiane 35 prc., obuwie i rękawiczki 35 prc., kauczuk 30 prc., alkaloidy 40 prc., lekarstwa 30 prc., kosmetyki 25 prc., mydła toaletowe 40 prc., maszyny 25—35 prc., tkaniny jedwabne, chustki tkane, aksamity, plusze, fulary i t. d. 40 prc., pióra ozdobne i sztuczne, kwiaty 40 prc., wyroby galanteryjne i toaletowe 30 prc.

NIEBEZPIECZNY PROJEKT. Min. poczt i telegrafów zamierza pobierać od wszelakich wpłat na P. K. O. specjalną opłatę w wysokości 2 procent od sumy wpłaconej. Należy podkreślić, że zarządzeniem tym anuluje się niejako ułatwienie przy ściąganiu podatku majątkowego, polegającego na tem, że podatek ten wpłacać można w każdym urzędzie pocztowym. Wątpliwe jest, czy wpłacający podatek, zechcą dopłacać jeszcze 2 procent. Nie trudno jest się domyśleć, jaki wpływ miałoby zarządzenie takie na tempo ściągania podatków, nie mówiąc już o znacznem uszczuplaniu w ten sposób obrotów P. K. O.

OBIEG BANKNOTÓW wynosi według stanu rachunków P. K. K. P. z dnia 10 września 1923 r. 7,883.426,460.941,50 mkp., a zatem nastąpił w ciągu ostatnich 10 dni (od 1 września) wzrost banknotów w obiegu o 1,011.640,938.559,50 mkp., co daje dziennie przeszło 101 miljardów.

OPŁATY OD WYWOZU DRZEWA Z POLSKI. Na podstawie artykułu 18 ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o obrocie towarowym z zagranicą (Dz. Ust. R. P. Nr 79, poz. 527), Ministerstwo Skarbu w powołaniu się na rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z dnia 16 maja 1923 r. o wprowadzeniu opłat wywozowych od wywozu drzewa iglastego nieobrobionego i osiki nieobrobionej (Dz. Ust. R. P. Nr 54, poz. 381) podaje do wiadomości, że w wyniku dokonanego obrachunku zysku wywozowego w chwili obecnej rzeczone opłaty pobierane będą aż do odwołania w wysokości pięciu szylingów od metra sześciennego drzewa budulcowego iglastego, czterech szyligów od metra sześciennego kopalniaka, papierówki i słupów telegraficznych oraz 10 szylingów od metra sześciennego osiki.

Przy wadze 700 kg za metr sześcienny drzewa opłaty te wynoszą pięć siódmych szylinga od 100 kg drzewa budulcowego iglastego, cztery siódme szylinga od stu kg kopalniaka, papierówki i słupów telegraficznych oraz 1 i trzy siódme szylinga od 100 kg osiki.

NOWA CENA CUKRU. Dnia 1 października odbyła się konferencja przedstawicieli organizacyj spółdzielczych, otrzymujących na terenie Warszawy cukier za pośrednictwem nadzwyczajnego komisarza zwalczania drożyzny oraz wydziału zaopatrywania w celu ustalenia ceny cukru na pierwszą dekadę października. W obliczeniu przyjęto pod uwagę kurs złotego, obowiązujący w ostatnim dniu trzeciej dekady września, t. j. 45.000 mkp. za 1 złotego, który w ciągu dekady został bez zmiany. Stwierdzono, iż poczynając od dnia 1 października cukrownie liczą nie 50 złotych na worek kryształu i 75 złotych za worek kostki, lecz 55 i 80 złotych za worek kryształu i kostki. Licząc się z podrożeniem taryfy kolejowej od dnia 1 października o 100 prc. i podrożeniem przewozu ładunków w mieście w tym czasie o 50 prc., cenę kryształu na I dekadę października podwyższono z 33.000 do 38.000, kostki zaś z 47.000 do 52.000 mkp. za kg.

PRODUKCJA ROPY NAFTOWEJ W POLSCE W LIPCU 1923 R. Ogólna produkcja ropy w Polsce w lipcu 1923 r. wynosiła 6.333 cystern. Z tej ilości przypada na okręg jasielski 464 cyst., drohobycki — 5.621 cyst., na stanisławowski — 84 cyst. W tym samym czasie zużyto na opał na kopalniach 84 cyst.; zanieczyszczenie i ubytek przy tłoczeniu do zbiorników wynoisły 734 cyst.; suma zatem produkcji czystej wynosiła 5.518 cystern. Ogólna ekspedycja ropy ze zbiorników towarzystw magazynowych i kopalń wyniosła 5.546 cyst.

Zapasy ropy w zbiornikach z końcem lipca wynosiły 7.685 cystern, z czego 5.830 cyst. znajdowało się w zbiornikach towarzystw magazynowych, a 1.856 na kopalniach.

W porównaniu z lipcem roku ubiegłego zmalała ogólna produkcja ropy o przeszło 250 cystern; jakkolwiek zmniejszyła się o 60 prc. ilość ropy zużytej na cele opałowe kopalń, natomiast pewną zwyżkę wykazuje ubytek wskutek zanieczyszczenia i straty przy tłoczeniu.

Porównując produkcję poszczególnych okręgów górniczych w lipcu r. b. i ubiegłego, stwierdzić można wzrost jej w okręgach jasielskim i stanisławowskim, zaś spadek w okręgu drohobyckim.

Z TARGÓW POZNAŃSKICH. Miejski urząd Targów poznańskich przystępuje do prac, związanych z otwarciem czwartych targów poznańskich, które mają się odbyć w czasie od 27 kwietnia do 4 maja. Zgłoszenia wystawców przyjmuje urząd począwszy od dnia 4 października.

PŁATNOŚĆ KUPONÓW POŻYCZKI ZŁOTEJ. Jak wiadomo, dnia 1 października b. r. zapadł termin płatności kuponu Nr 2 od obligacji 6 prc. państwowej pożyczki złotej z r. 1922. Na mocy ustawy z dnia 26 września 1923 r. minister skarbu postanowił, że kupony powyższe, płatne są w markach polskich po kursie 51.800 za jeden złoty polski. Zgodnie z powyższem postanowieniem na kupon nr 2 wspomnianej wyżej obligacji, opiewającej na 10 złotych polskich przypada tytułem procentów kwota 27.720, a na

kupon nr 2 od obligacji, opiewającej na 50 złotych kwota 102.600.

1 ZŁOTA MARKA NIEMIECKA — 36 MILJONÓW MAREK PAPIEROWYCH. Wedle doniesień pism berlińskich ustalona została wartość jednej marki złotej na czas od 3 do 5 października na 36 miljonów marek papierowych.

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO ANGLJI. Z Londynu donoszą: We wtorek równolegle z konferencją dominiów odbywała się konferencja ekonomiczna. Minister handlu zagaił posiedzenie dłuższem przemówieniem, w którem omówił zagadnienia ekonomiczne metropolji i dominjów. Wywóz angielski, stwierdził mowca, zmniejszył się znacznie od czasu wojny, wskutek czego liczba bezrobotnych Anglji wzrasta do granic zastraszających. Dla usunięcia tej anomalji należy nietylko odzyskać dawne rynki zbytu, lecz również postarać się o nowe. Stosunki ekonomiczne, panujące obecnie na kontynencie Europy, stoją jednak na przeszkodzie do przywrócenia dawnych stosunków handlowych. Anglja, zaznaczył minister, powinna dziś zwrócić specjalną uwagę na zastosowanie w swoim przemyśle najnowszych metod produkcji oraz na wydoskonalenie warunków transportu i kredytu. Wielką wagę przywiązuje minister do sprawy kolonizacji która, zdaniem jego, w znacznej mierze zmniejszy klęskę bezrobocia. Zadaniami konferencji są: 1) Finansowa i ekonomiczna współpraca między metropolją a kolonjami i dominjami, 2) skierowanie emigracji angielskiej do własnych dominjów. Celem ułatwienia kwestji emigracji rząd angielski postanowił udzielić znacznych subsydjów na budowę kolei, portów i t. d. pod warunkiem, że zamówienia na materjały, maszyny itp. będą dokonywane w fabrykach angielskich.

KOLEJE AUSTRJACKIE PRYWATNEM PRZEDSIĘBIORSTWEM. Z dniem 1 października przeszły koleje austrjackie z rąk zarządu państwowego w ręce prywatnego towarzystwa kolejowego. Z okazji tej odbyło się w ministerstwie handlu i przemysłu pożegnanie wszystkich urzędników dawnego ministerstwa kolei przez ministra Schürffa. Do urzędników, którzy przeszli pod zarząd prywatny, przemówił nowy kierownik, prosząc ich o wydatną pracę i oszczędność.

NOWE PRZEPISY EMIGRACYJNE DO AMERYKI. Z N. Jorku donoszą: Jak wiadomo, odbył ostatnio minister pracy Davis podróż po Europie celem zbadania sprawy emigracji do Ameryki. Po powrocie do Ameryki przedłożył Davis projekt nowego prawa emigracyjnego, którego opracowaniem zajął się prezydent komitetu emigracyjnego Johnson. Wedle tego projektu, do Ameryki dopuszczonoby corocznie tylko 2 procent od każdej narodowości, która osiedliła się w Ameryce od roku 1890. Przez wprowadzenie takiej statystyki chce Davis osiągnąć większą ilość emigrantów z środkowej i północnej Europy, mniej zaś Rosjan i obywateli państw bałkańskich.

POLEPSZENIE STANU GOSPODARCZEGO SZWECJI. Wedle doniesień pism wiedeńskich, polepszyło się ostatnio położenie gospodarcze Szwecji, a to wskutek tego, iż Niemcy wobec swego położenia przestały oferować towary na wywóz, i tanie oferty przemysłu francuskiego również nie są już tak liczne. Przemysł szwecki ma obecnie zamówienia na kilka miesięcy. Stąd też statystyka eksportu Szwecji wykazuje w minionem półroczu znaczne ożywienie.

BILETY EMISYJNE SOWIETÓW. Wobec postanowienia WCIKa o ograniczeniu prawa emisyjnego komisarjatu finansów do 30 miljonów rubli złotych do dnia 1 sierpnia i do 15 miljonów rubli złotych po tym terminie, wydział walutowy nadkomiternu, zaczął ogłaszać biuletyny emisyjne. Pierwszy biuletyn dotyczy terminu od 1 do 31 lipca 1923 r. Emitowano do tego dnia 264.586,999.385 rubli. sow., t. j. 2.700,786,029 rubli złotych. Nieuzyskana część prawa emisyjnego została przeniesiona na sierpień.

KALENDARZYK GIEŁDOWY.

Bank handlowo-Przemysłowy w Łodzi wydaje na każde 10 akcyj pierwszych siedmiu emisji po 7 akcyj 8 emisji, po mkp. 1000 za sztukę do dnia 1 listopada. Posiadacze ułamków praw mogą się łączyć, celem otrzymania jednej lub więcej akcyj nowej emisji. Wpłaty przyjmują: oddziały w Warszawie, Królewska 23, Jerozolimska 39, Centrala w Łodzi, oddziały w Sosnowcu (3 maja 17), w Lublinie (Początkowska 22).

Bank Kujawski we Włocławku wydaje po 2 akcje imienne, jedną na okaziciela na każde 2 akcje poprzedniej emisji, po mkp. 1600. do dnia 30 bm.

„Elektrownia okręgowa w Zagłębiu Dąbrowskiem" wydaje po 9 akcyj 4 emisji na każde 5 akcyj poprzednich, po mkp. 2000 za sztukę do dnia 31 bm. Zapisy przyjmuje Spółka „Siła i Światło" — Mazowiecka 1, Warszawa.

ROZMAITOŚCI

STRASZNY OBJAW ZDZICZENIA SEKSUALNEGO.

Pisma litewskie notują następujący fakt zwyrodnienia seksualnego, które ostatnio coraz szerszo zatacza kręgi, wśród schorzałych i zniszczonych wojną mieszkańców miast. Otóż Kowno oddawna już niepokoił jakiś osobnik, który codziennie na cmentarzu wykopywał trumny nieboszczyków, a przedewszystkiem zmarłych kobiet. Na skutek wzmożonej czujności policji udało się wreszcie schwytać sprawcę, 51-letniego mężczyznę, który w czasie przesłuchania zeznał, iż odkopywał mogiły zmarłych i niedawno pogrzebanych kobiet i dopuszczał się na nich gwałtu seksualnego. Jeśli udało mu się wydobyć trupa jakiejś młodej blondyny, obdarzał ją klejnotami, które ściągał starym kobietom. Aresztowany jest recydywistą, gdyż już w roku 1918 karany był za podobne zbrodnie. Po aresztowaniu prosił, aby odtransportowano go do Rosji gdzie sądzi, iż obfitsze będzie miał plony.

NOWA CHOROBA W AMERYCE. W całych Stanach Zjednoczonych od Oceanu Atlantyckiego aż do Spokojnego, grasuje nowa choroba, nazwana tularemją.

Przed pięciu laty znana była tylko w Stanach zachodnich, teraz występuje również w Cincinatti, Ohio i Północnej Karolinie. Rozszerza się głównie przez króliki i nawiedza handlarzy, ale zdarza się również u myszy, wiewiórek i inych gryzoni. Sześciu lekarzy, którzy studjowali tę chorobę, padli ofiarą zarazy, między nimi dr E. Francis. Cierpienie zaczyna się silną gorączką, która trwa trzy tygodnie, potem następuje dwumiesięczna rekonwalescencja. Wypadków śmierci zauważono mało. Najwięcej wypadków zauważono w lecie. Odkryto bakcyla, który jest przyczyną tej choroby i nazwano go „Bacterium tularense". Zarazek przenosi się przez pasożyty, jak muchy, pluskwy i pchły i ma być bardzo odporny.

REPERTUAR

TEATR MIEJSKI (początek o godzinie $7^1/_2$)
Środa: „Złoty wiek rycerstwa".
Czwartek: „Złoty wiek rycerstwa".

BAGATELA (początek o godzinie 8-mei)
Środa: „Obłęd".
Czwartek: „Obłęd".

OPERA I OPERETKA (początek o g. $7^1/_2$)
Środa: „Zamarłe oczy".
Czwartek: „Ostatni walc".

STARY TEATR (początek o godzinie 8-mej)
We czwartek 4 bm.: Wieczór Chopina z J. Friedmanem.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Feliks Jabłoński. Z Drukarni Ludowej w Krakowie.